

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Григор Петров Паликаров, преподавател в Теоретико-Композиторски и Диригентски Факултет на Национална Музикална Академия „Проф. П. Владигеров“ за
ас. д-р Явор Петров Гочев,
преподавател в Теоретико-Композиторски и Диригентски Факултет на Национална Музикална Академия „Проф. П. Владигеров“, единствен кандидат на конкурса за академична длъжност „доцент“ по специалността „Четене и свирене на партитури“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“, обявен в Държавен Вестник, бр. 75/ 24.09.2019 г.

Ас. д-р Явор Петров Гочев е един от утвърдените членове на катедра „Дирижиране“ към Теоретико-композиторския и диригентски факултет на НМА „Проф. П. Владигеров“, като в рамките на почти две десетилетия преподава специалността „Четене и свирене на партитури“ – от 2001 до 2018 г. като хоноруван, а от 2018 г. до момента – като щатен преподавател. Наред с това той е пример за многоплановост и широкообхватност в полето на музикалното изкуство, а и извън него. Явор Гочев е пианист с множество изяви и награди от различни престижни национални и международни сцени, същевременно е квалифициран музиколог, звукорежисьор, дори икономист. В приложената от него **справка за изпълнение на минималните национални изисквания** се вижда, че той напълно покрива необходимите критерии по отношение на научната и педагогическа дейност за придобиване на академичната длъжност „доцент“ и представя една наистина

убедителна кандидатура в пълно съответствие със ЗРАСРБ. През 2017 г. ас. д-р Явор Гочев придобива образователната и научна степен „доктор“ в направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ с тема на дисертационния труд: *„Прочит, анализ и възпроизвеждане на партитури. Въведение в методологията на процеса в контекста на клавирното изкуство“* и има издадена Диплома №/дата: 104 / 23.11.2017 г., като с това изпълнява изискванията на **групата от показатели „А“**.

В група от показатели „В“ кандидатът представя като свой хабилитационен труд монографията *„Транскрипция на партитури за симфоничен оркестър“*, отпечатана от издателство „НМА „Проф. П. Владигеров“, 2019 г., ISBN 978-619-91306-5-0. Зад прозаичното наглед заглавие всъщност се крие една многостранна и задълбочена разработка, която извежда в оптимално структуриран и умело синтезиран вид основните норми и правила на транскрипцията. Трудът се състои от увод и два дяла – „Принципи“ и „Техники“. **В увода** е обособено значението на транскрипцията като важна част от музикалното изкуство. Посочени са имената на известни майстори от миналото, като Лист, Бузони, Черни, Рахманинов и др. Очертани са значенията на монографията, особено за студенти, избрали музиката на малко по-късен етап от своя живот и такива, които не са завършили специализирани музикални училища. **В първия дял**, който може да се определи като особено приносен и който чувствително надхвърля по обем втория, са изложени изведените в резултат на дългогодишната педагогическа практика на автора *основи на транскрипцията*. Те са групирани в няколко направления:

- определяне и разграничаване на отделните фактурни планове на произведението – „мелодия”, „бас”, и „хармония”, както и тяхното подреждане по смисъл и важност;
- преглед и анализ на съношението между „дух” и „буква” при транскрипция на нотния текст и стремежа към максимално точно пресъздаване на авторския замисъл;
- разлики в транскрипцията, изписвана като нотен текст и такава, случваща се в реално време, *ad hoc*;
- принципи при диференцираното използване на двете ръце, апликатурни проблеми, особености на звукоизвличането (особено в щрих легато) при многогласните клавишни инструменти и в частност при пианото, педализацията и др.;
- основни насоки при разчитане на фактура с висока степен на трудност и сложна организация в контекста на създаването на навик за изпреварващ прочит на съответната партитура с особен акцент върху транспониращите инструменти и тези, нотирани на до-ключове;
- дефиниране и задълбочено разглеждане на трите основни етапа на запознанство с партитурата: *прочит, анализ и възпроизвеждане*;
- проблеми при цялостно транспониране на партитура и възможността за улесняване на процеса чрез четене на отделни партии на друг ключ в съответната октава;

Всеки от горепосочените принципи е изчерпателно разгледан и обобщен. Авторът често извежда постулата за триединството в най-различни негови аспекти в и извън музикалното изкуство, или както той самият го формулира: „*нещо, обратното му и средата помежду им*”. В посочените от ас. д-р Гочев случаи откриваме примери от областта на музиката, физиката и

дори далекоизточната китайска мъдрост: „*Ин, Ян и Великият предел*”. Подобни препратки и обобщения извън границите на изкуството музика правят монографията още по-ценна и интересна.

Във втория дял на труда принципите, формулирани в първия дял, са разгледани в практически контекст и с конкретни примери, като основно е използвано началото на експозицията от първата част на *Симфония № 3 от Й. Брамс*. Същата е представена в няколко варианта, пресъздаващи по различен начин и в различен мащаб оркестровата фактура. Прецизирано е отношението към някои по-второстепенни нейни елементи, чието включване в транскрипцията несъмнено я обогатява, но същевременно я прави и по-трудна и по-взискателна към възможностите на съответния изпълнител.

Като обобщение трябва да отбележа, че подобен труд е изключително полезен и необходим именно в настоящия момент. Той е и първо по рода си пособие, което още повече очертава дисциплината „Четене и свирене на хорови и оркестрови партитури” като много важна за всеки студент по дирижиране, тонрежисура или каквато и да е музикално-теоретична дисциплина въобще. А в епохата на тотално глобализиране на дигиталния свят и достъпността на почти всички хорови и оркестрови партитури като звукови и видео файлове, умението сам да създадеш и изспириш клавирна транскрипция на дадена творба не само че не е излишна, а напротив – става максимално необходима и належаща, за да се провокира и стимулира музикалната активност, креативност и рефлексии на обучаващите се. С подобен труд ас. д-р Явор Гочев напълно покрива критериите на **групата показатели „В”**.

В група от показатели „Г” кандидатът предлага още една своя монография „*Огледалото и отражението. Музиката и неосезаемите нишки*”

в тъканта на видимото и незримото”. С нея той затвърждава многообразието си като творец и музикален теоретик. В потвърждение на написаното е представена и една студия, публикувана в издание „Музикален Логос” със заглавието: *„Звукозаписът като творчески процес. Роля и значение на уменията за бърза и ефективна работа с музикалната партитура”*. В тази своя студия ас. д-р Явор Гочев обединява познанията си в областта на звукорежисурата и в областта на работата с оркестрови и хорови партитури. Така той извежда важни принципи при реализирането на един звукозапис в неговите различни етапи: подготовка, действителен звукозаписен процес и постпродукция. С тези два труда кандидатът напълно покрива изискванията на **групата от показатели „Г”**.

В **група от показатели „Д”** кандидатът представя няколко цитирания на свои публикации в различни национални и международни издания. Сред цитираните трудове откриваме и ново, неспоменавано до момента заглавие: *„Прочит, анализ и възпроизвеждане на партитури. Въведение в методологията на процеса в контекста на клавирното изкуство”*. Така отново се откроява задълбочения интерес на ас. д-р Гочев към обширната проблематика, свързана с четенето и свиренето на партитури. В същия раздел са посочени и различни рецензии за неговите трудове с автори проф. д-р Велислав Заимов, проф. Богдана Попова и Богомила Няголова. В тях още веднъж се подчертава важността и приносното значение на монографиите на кандидата.

В последната **група от показатели „Е”** ас. д-р Явор Гочев посочва три публикувани свои учебни пособия, свързани с дисциплината, която преподава. Първото е *„Ръководство по транспониране”*, в което подробно са

разгледани принципите за цялостно транспониране на дадена партитура и основните способи за това – с помощта на пренасянето на цялостен хармоничен модел, с помощта на хоризонталното следване на линия, с пренасяне на близък интервал във вертикална посока (при транспониране на малко разстояние) и чрез замяна на нотни ключове. Освен цялостно транспониране специално внимание е отредено и на транспонирането на отделни партии – в една оркестрова партитура това обикновено са партиите на транспониращите инструменти и правилното им прочитане е от съществено значение при клавирното транскрибиране на дадената партитура. Следващото пособие е със заглавие *„Методически упражнения за овладяване на сопранов, алтов и теноров ключ“* и представлява серия от четиригласни етюди, нотирани с изброените до-ключове (плюс басов факлук) на всяка лява страница и със съвременни ключове на всяка дясна страница. Етюдите се характеризират с определен набор трудности – фактурни, мелодични, метро-ритмични и хармонични, които възпрепятстват търсенето на лесни начини за заобикалянето им и наистина допринасят за доброто усвояване на съответните ключове. Последното пособие е *„Четене и свирене от пръв поглед на партитури за хор и симфоничен оркестър“*. В него на базата на два основни музикални примера – един хоров („Аве Мария“ от А. Брукнер) и един оркестров („Шехеразада“ от Н. А. Римски-Корсаков) са изведени основните правила за бърз прочит на партитурата, анализ, подбор и приоритизиране на водещи и второстепенни фактурни планове с оглед на получаването на максимално убедителна клавирна транскрипция.

С посочените три пособия кандидатът напълно покрива необходимите точки в групата от показатели „Е“.

В заключение бих определил цялостната научна и педагогическа дейност на ас. д-р Явор Петров Гочев като приносяща и ценна, затова давам убедено своя **положителен глас** за неговата кандидатура и предлагам на уважаемото научно жури да му бъде присъдена академичната длъжност „доцент” по специалността „Четене и свирене на партитури” в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

19.01.2020 г.

гр. София

доц. д-р Григор Петров ПАЛИКАРОВ